NOVA ET TUTA
VARIOLAS
Excitandi per Tranſplantationem Methodus;

Nuper inventa & in uſum tracta:

Qua ritè peracta, immunia in poſterum præſervantur ab hujuſmodi contagio Corpora.

VENETIIS, MDCCXV.

Apud Jo. Gabrielem Hertz.

Superiorum Permiſſu.

LECTORI BENEVOLO.

NOn ambigo, quin rei novitate motus faciem ad ſtuporem contorqueas, fortaſsè & animum ad contemptum convertas: Sed quiſquis es, accuratè prius, pacatoque animo rem totam conſidera, Prudentis enim eſt in cenſuras ſtatim & morſus non irrumpere: Noli primo aſpectu damnare, quod in receſſu invitum ad ſui laudes tè traheт: Breviſ-

vissimis hisce cancellulis arcanum clauditur non contemnendum ; & sævissimi Morbi ἀντίπαλον . Verùm tanquàm muliebre , vel superstitiosum commentum despicies fortè ac irridebis : Fateor, me quoque initio hujusmodi phantasmate deceptum ; sed ratione ipsaque experientia victus , depulsa omni hæsitantia in admirationem deveni non pœnitendam: Experientiæ enim quàm bellè respondet hìc theoria! Phisicum non reluctatur raciocinium ; favet non repugnat Anatomica demonstratio; comprobat e-

ven-

ventus: nihil ergo, quod redarguas, habes: At per tot retrò transactos annos nemini cognitum paradoxon hoc suspicionem incutit. Ità est: Tempora haud omnes simul & semel suos enituntur fœtus; Per statutas ætates pariunt dantque in lucem: Singulis sæculis æquissima distributrix illa Divina Mens sua tradidit specimina: Sed dices iterum; ab illitteratis & planè rudibus portentum hoc fluxisse; Esto: Verùm & Medicinam totam quanta est, (haud ignoras), hujusmodi principiis initium sumpsisse suum. Quid mul-

tis opus? Experientiam conſule; non pœnitebit. Cæterùm ſcias me non captandæ gloriolæ gratia; ſed communis utilitatis deſiderio & cauſſa Orbi Litterario operationem hanc publicam facere, omnibuſque notam reddere. Vale.

Il-

Illustriss. Præclariss. atque Eruditissimo Viro

WILHELMO SERHAD,

Dignissimo pro Inclyta Natione Britannica nunc Smyrnis Consuli &c.

Amico & Patrono semper Colendiss.

JACOBUS PYLARINUS.

Quod non unica Epistola sæpius à me expetisti, Vir Præclarissime, Amice inter

præcipuos honorande, Illustriss. pro celeberrima Natione Britannica Smyrnarum Consul, jam accipe pusillum Schediasma, in quo breviter Nova Variolas excitandi per Transplantationem Methodus traditur, doceturque. Opusculum mole quidem parvulum; pretio verò eximium; humano generi perutile. Jam diù inter meas cartulas jacuit incuria & oblivione sepultum; jaceretque adhuc; ni tuis stimulis illud à perennitate veterni sustulissem: quod aliquantillum dolatum, tibi jam non solum mitto; sed in amoris specimen, in veræ amicitiæ tesseram ob-

se-

fero, Nominique tuo dedico: Hilari Tù vultu & amico corde munusculum suscipe; & quanti tè æstimem, facilè ex hac animi mei proclivitate conjicere poteris: At quare te non magni facerem; Cùm, omissis cæteris quibus ornaris, dotibus; saltem in Botanicis insignem hodiè Virum tè admiramur atque doctissimum; nemini secundum, verè inter omnes primum dixerim: Perspicacissimum quoque in re Antiquaria & Eruditissimum, ut in hac nulli cedas, cunctos ferè antecellas: Nolo de Polytico regimine, quod prudenter ac honorificè in prægravi Con-

ſulari exerces Miniſterio, ulterius dicere; nàm laudes, quamvis majores tibi debeantur, tua modeſtia non patitur. Satis fuerit ſilentio tradere, quæ aliàs ut adulatoria cenſeri poßent. Interim perge mè amare; ut ipſe tè colere non deſinam. Vale; & felix votis meis vivito.

Ope-

OPerationem Medicam inventù non minus, quàm eventu mirandam Orbi litterario pandimus; Non à Phisicæ cultoribus, aut à doctis in Apollinea arte viris, sed à plebea rudique gente in humani generis adiumentum, in sævissimi morbi solamen detectam: Vetustis Scholarum Lucubrationibus, sedulis Recentiorum investigationibus ignotam; sed quæ ex innocentioris, & ἀφιλοσόφου familiæ penù deffluxit. Verus ignoratur ejus adinventor: in Græcia tamen, precisè in Thessalia primò invaluis-

luiſſe certiſſimum eſt; hinc in propinqua ſucceſſivè ſerpendo loca & civitates, in Byzantinam tandem irrepſit urbem; ubi latuit quidem initiò per aliquot annos, raró quoque, & inter humiliores dumtaxat recepta: Immaniter autem graſſante nuper Variolarum epidemia, latiùs innoteſcere cæpit; Numquam tamen ſublimiores auſa eſt ingredi aulas; donec Nobilis quidam nec obſcurus inter præſtantiores Græcos, & ex antiquo Cariophylorum ſtipite clarus, mihi verò intimiori amicitiæ titulo notus anno ſalu-

lutis 1701. ſub hyemis finem ſeriosè mè quidnam de hac inſectione ſentirem, conſuluit; Et an ad eandem in quattuor propriis filiis celebrandam præſtarem aſſenſum: Nam tùm temporis lethaliter totam ferè civitatem morbus hic invaſerat; Qui ſummum ei de natorum ſalute metum incutiendo, anxium valdè reddiderat. Verùm quid ipſe ſuper ignota rè decernerem, nulla præcedente noviſſimæ huiuſce methodi notitia, penitus ignorare mè dixi; ac ſimul Operatoris conveniendi copiam petii. Triduo peracto,

acto, cum ad amicum denuò accessissem, & de eadem materia sermo iteratò inter nos esset initus; Ecce paulò post Mulier Græca ad decentiam satis composita cubiculum intravit; quæ totam operationis seriem, modum, locum, tempus, cæterasque circumstantias, ut ego deinceps aperiam, clarè satis latèque nobis exposuit; Quamquàm ipsa veram ex in sitione excitationis Variolarum caussam haud intellexerit: His experimenta, & casus innumeros tutò semper, & ad salutarem eventum perductos annexit; e quibus aliquot

(om-

(omnes enim quis potuiſset in urbe ampliſſima exquirere?) Veriſſimos eſſe ex aſsertoribus fide dignis deprehendi: Idcircò re bene penſitata, rationi, & naturæ haud abſonam omninò comperi: preſertim autem caſibus jam dictis permotus Amico jam fervidius poſt aliquot Dies conſilium iterùm expetenti, mè haud alienum, ſub levi tamen hæſitantia præbui; Quà, tamquam dato aſsenſu, arrepta, & de ſervando regimine toto ægrotationis tempore ſatis edoctus, inſitionem per mulierem Græcam in quatuor filiis audacter inſti-

ſtituit : quorum tres natu minores (quinquennes, & vixſeptennes) leviter ægrotarunt ; Pauciſque apparentibus puſtulis poſt hebdomadam febre penitus, & periculo evaſerunt : Ætate verò major octavum ſuper decimum agens annum, graviter decubuit ; Nam continenti febre, & malignante correptus, ſuperveniente difficilium ſymptomatum ſyndrome, pluſculiſque quamquàm non copioſis exanthematibus obrutus, vix poſt decimum quartum diem, morbum eluſit : Quod ego atrabilari ejus temperamento,

to, ſucciſque pravis, ut & neglectæ prius (contrà datam admonitionem) corporis expiationi tribuendum velim. Felix operationis eventus, mirum quam multas nobiliorum familias ad immitationem traxit; Ut hodie ſine hæſitantia, præter timidiuſculos aliquos, unuſquiſque tranſplantationis emolumentum ſentire velit: Soli Turcæ utpote fati decretis addicti minuſque dociles hanc neglexerunt hucuſque.

Naturalis eſt penitùs hæc Operatio, nulloque obducta ſuperſtitionis fuco; quamvis ipſum Tranſplantationis

nis Nomen prima facie hæſitantiam pariat: Differt toto Cœlo à Curationibus Sympatheticis; eò magis à Magnetiſmo illo tranſplantatorio, per quem Morbi ex uno ſubjecto (mediante imaginaria quadam, gratis efficta, & imperceptibili Mumia) in aliud traduci dicuntur; qua de re Tenzelius, Bartholinus, Maxuellus, Etmullerus, aliique ex Recentioribus, docti aliàs Viri, agunt ſedulò; Qui vetuſtas Antiquorum in Medicina quiſquilias expurgandas eſse cum jactitent; inter quiſquilias ipſi quando-

doque ſe volutant; noviſſima vanitatis amurca Venerandam hactenus puriſsimamque Scientiam deturpantes: Quare, ut verum fatear, quemadmodum Operationes hæ Magneticæ, vel Sympatheticæ ſuperſtitioſæ vanitatis ſuſpicione non carent (ut in Unguento Armario, Pulvere ſympathetico, & ſimilibus), utpotè extra activitatis ſphæram in diſtans agentes; ità Variolarum Transplantatio, vera, mera, pura Phyſica eſt; quia puris mediis Phyſicis, & ad Oculum patentibus, nec non ipſo ſenſibili contactu comple-

pletur; ut è mox dicendis clariùs elucescet.

Hujusmodi igitur Variolarum excitatio fit per Metaphoricè sic dictam insitionem, sive Transplantationem, Quæ nihil aliud est, quàm fermenti morbifici seu puris ex Variolis extracti in corpus sanum per vulnuscula ad hoc facta, insertio.

Physicus excitationis modus hoc pacto succedit. Intrusum in vulnuscula pus veri fermenti suscipit indolem; Hinc beneficio circulationis per vasa & canales proprios ad sanguinis massam delatum, dispositas ad

hoc

hoc particulas, & delitescente vitio turgidas statim aggreditur, inficit, venenumque communicando latitans in illis seminarium fermentativum excitat, agitat, actuat, inque motum cit; Unde ebullitio universalis, seu fermentatio oritur; Vi cuius impuriores, & heterogeneæ partes separatæ criticè protruduntur ad cutem; natura interim placidè virtute talis operationis totum opus moderante.

Sed ad Transplantationem ipsam, & ejus celebrandæ formam properandum; Modum quò eadem mulier

Transſplantatrix tutiſſimè operabatur, fideliter deſcribendo, ordinem, cæteraque omnia ; ex quibus regula quedam inſtitui poterit pro operatione hac obeunda. Cæterùm quamvis de omnibus occulatus Teſtis, ut ingenuè fatear, eſſe non poſſim ; Ex operatricis tamen ore multa, plura ex fideli relatione tranſumpſi ; plurima, & potiora ipſemet obſervavi; ommitto quę ad majorem confirmationem univerſalis fama canit. Quibus omnibus præſtandam eſſe fidem candidè, ac ſtrenuè aſſevero.

Er-

Ergo primò tempus ad celebrandam inſitionem opportunum ſeligendum eſt; Quod ſecundùm operatricem hybernum deſideratur; & non niſi tali tempore ipſa inſitionem inſtituebat: Vernum ego pariter idoneum crediderim, propter clementiorem aeris temperiem.

Secundò ſelectiſſimum adhibet fermentum; Pus ſcilicèt inſerendum non ex quolibet ſubjecto recipit; ſed Variolis epidemicè graſſantibus, e puſtulis jam maturis decumbentis alicujus puerulì alias ἐυσάρκου, hiſque benignis punctione illud ex-

tra-

trahit exprimitque ; & in conculam aliquam vel vitreum vaſculum mundiſſimum, nec nimis actu frigidum reponit reconditque ; quod Vaſculum bene ſartum tectum in pediſſequi ſinum fovendum intrudit ; mox ſine mora ad operationem properat: Pus ex inſititiis rejicit , ut inefficax . quod tamen ego benignioris indolis nec minoris interim energiæ fecerim : qua in re experientia conſulenda.

Tertiò temperatiſſimum vult patientis inhabitandum cubiculum quoad aeris modificationes.

Quar-

Quartò ad operationem jam celebrandam accedens mulier, frontem in confinio capillorum, & quidem medio in loco; mentum & utrasque genas acu ferrea vel aurea pungit; non rectà, sed obliquè impingendo, cutemque acuta cuspide à subiecta carne aliquantillùm separando; hinc eadem acu pus iam præparatum in vulnusculum instillat è vasculo, intruditque; superinducta per fasciam ligatura: Manus item ambas in metacarpis, pedes in metatarsis eodem modo ferit, pusque inserit, fasciaque leniter

ſtringit; ſeriosè imponendo patienti, ne partes illas ſcalpat madefaciatve. Potiùs carnoſiora pungerem loca, quatenus inflammationibus dolorique minus obnoxia, nec tendinibus intertexta.

Præter hanc operandi formam cæteri omnes reiiciuntur modi, utpotè abſoni, inuſitati, malè ſuccedentes, infeliciſque exitus.

Interim lectulo moderatè manendum, neque plus quàm opus fuerit jacendum.

Quintò bonum in ſex rebus non naturalibus regimen, præcipue in victù, iniungit; Non ſolum enim

vino, & carnibus , verum etiam earumdem juſculo rigorosè patientes ad quadrageſimum diem interdicit : Pluribuſque monitum non curantibus ſæpius malè ſucceſſit; nam ad oculos, pœna erroris , novas erupiſſe puſtulas , aliaque non parvi diſcriminis ſymptomata ſuperveniſſe viſum eſt.

Sic ritè peracta tranſplantatione , non omnibus eodem temporis intervallo ſuſcitari ſolent variolarum ſymptomata ; Variè enim fermentum agit; ſerius vel citius, prout unicuique proprium favet temperamen-

tum, ætas, robur: Quamquàm Variolæ ipſæ, in ſeptimo ferè ſemper apparere incipiant; Qui dies vere criticus eſt; nec defuere, quod rarò contingere ſolet, quibus ſtatim prima die effloruerint.

Symptomata ægrotantibus evenientia variant ſecundùm temperamentorum diverſitatem, ſuccorum in maſsa ſanguinea habitudinem, & particularem in ſingulis naturæ diſpoſitionem: i niſſiora nempè vel intenſiora ingruunt, At communiter graſſantibus non diſſimilia, quamvis clementio-

ri ut plurimum facie : Plures vix alterationem læsionemve sentiunt aliquam.

Excitatæ Variolæ ferè semper sunt de genere Distinctarum; nec numero multæ; Decem ut plurimum , viginti , triginta , rarò ad centum rarissimè adducentum erunpunt.

Notandum primò nonnullos unico dumtaxat vulnusculo ad brachium inflicto contentos , excitasse variolas ; paucisque apparentibus pustulis præservatos tamen imposterum fuisse à contagio.

Notandum secundò acci-

dißse interdùm, ut ex insitione nullæ penitùs excitatę fuerint variolæ, vel ob non præexistentem ullam prosùs variolicam in corpore dispositionem, vel ob enervatum infrictumque fermenti contagium: At postea graßsante populariter morbo correpta sint promiscuè ejusmodi corpora, jam insitionem paßa; communi cæterorum sorte.

Tertiò insertionis loca seù vulnuscula in pustulas semper evadere solent: Quibusdam verò excrescunt in purulenta tubercula, nullis interim apparentibus pustulis;

lis ; Nonnullis in appoſtemata quidem maiora degenerant magnam puris copiam effundentia: Non ſemel eadem loca , in pedibus præcipuè manibuſque ſummo cum dolore intumeſcunt ; pureque effuſo , ſubſident ; Iterumque in tumorem attoluntur : quibuſdam , rariſſimè tamen , ad glanduloſas partes , & emunctoria poſt aliquod tempus abſceſſus emergunt , ac ſuppurantur paulatim : ludente ſic in diverſiformi corporum craſi natura .

Poſtremò , nunquam ferè ex tranſplantatione hac

fu-

funesti quid accidisse obser-vatum fuit hactenus; etiam-si in quocumque sexu, tem-peramento, ætate celebrata fuerit; quin immò, ritè re-cteque tractata, & in corpo-ribus per peritum Medi-cum aptè præparatis, cer-tissimam promittit salutem. Variolæ enim hoc modo ex-citatæ benignioris sunt in-dolis, quàm sint illæ, quæ popularitet grassantur; Ut-potè ex fermento, seù con-tagio, omni malignitate ca-rente promotæ: Ebullitio, per quam massa sanguinis agitatur ac totum opus per-ficitur, blandè non violen-ter,

ter, moderante natura, conamina ſua molitur; Sed præter hec, tempus ad operationem atque anni tempeſtas magis idonea pro tranſplantatione ad libitum eligi, ut & corpus inſitioni ſubiciendum congruis adminiculis ad recipiendam illam ex arte præparari diſponique poterit; Quod revera maximi ad ſalutarem fauſtumque morbi ſucceſſum momenti cenſeri debet.

F I N I S.

Errata ſic Corrige.

pag. 13	inſectione	inſitione
pag. 13	quattuor	quatuor
pag. 29	erunpunt	erumpunt

NOI REFORMATORI
Dello Studio di Padoa.

HAvendo veduto per la Fede di Revisione, & Approbatione del P. F. Tommaso Maria Gennari Inquisitore nel Libro intitolato: *Nova & tuta Variolas excitandi per Transplantationem methodus &c.* non v'esser cos' alcuna contro la Santa Fede Cattolica, & parimente per Attestato del Segretario Nostro; niente contro Prencipi & buoni costumi, concedemo Licenza à *Gabriel Hertz* Stampatore che possi esser stampato, osservando gl' ordini in materia di Stampe, & presentando le solite copie alle publiche Librarie di Venetia, & di Padoa.

Dat. li 10. Novembre 1715.

(Marin Zorzi Ref.
(Carlo Ruzzini K. Proc. Ref.

Agostino Gadaldini Segr.

NOI REFORMATORI
Dello Studio di Padoa.

HAvendo veduto per la Fede di Revisione, & Approbatione del P. F. Tommaso Maria Gennari Inquisitore nel Libro intitolato: *Nova & tuta Variolas excitandi per Transplantationem methodus &c.* non v'esser cos' alcuna contro la Santa Fede Cattolica, & parimente per Atteftato del Segretario Noftro; niente contro Prencipi & buoni coftumi, concedemo Licenza à *Gabriel Hertz* Stampatore che possi esser ftampato, osservando gl' ordini in materia di Stampe, & presentando le solite copie alle publiche Librarie di Venetia, & di Padoa.

Dat. li 10. Novembre 1715.

(Marin Zorzi Ref.
(Carlo Ruzzini K. Proc. Ref.
(

Agoftino Gadaldini Segr.